

Türkiye sanayi kredi bankası teşkili hakkında 1/282 numaralı kanun lâiyhası ve İktisat ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/691

22 - III - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye sanayi kredi bankası teşkili hakkında İktisat vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 21 - III - 1932 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

19 nisan 1341 tarihli ve 633 numaralı kanunla tesis ve kendisine devredilen fabrikalarla sair iştirak edeceği sanayi ve maadin müesseselerini işletmek ve sanayi ve maadin eshabına ikrazatta bulunmak ve sair sınaî maksada hâdim banka muamelâtı yapmak maksadile teşkil edilmiş olan Türkiye sanayi ve maadin bankası bu maksatların tamamen istihsaline muvaffak olamamıştır. Bankanın teşekkülü esnasında kendisine devrolunan fabrikalar gerek tesisatlarının muhtacı islah olması ve gerek işletme sermayelerinin noksan bulunması gibi sebepler tahtında Sanayi ve maadin bankasına mühim ve mütemadi masraflar ihtiyarını mucip olmuş ve banka eline geçen mebalîği bu sebepten hemen tamamen mezkûr fabrikalar umuruna tahsis etmek yüzünden memleket sanayiinin kredi ihtiyacını ve kezalik maadin işlerini ihmal eylemek mecburiyetinde kalmıştır. Bu suretle sanayi ve maadin bankasının bir taraftan fabrika işleterek bu fabrikaların hüsnü idaresile mesul tutulmasının ve diğer taraftan bu fabrikalarla rekabet sahasında karşılaşan hususî teşebbüsler erbabına, muhtaç oldukları krediyi temin etmesinin gayrikabili telif iki vaziyet ihdas etmekte olduğu geçen altı senelik müddet zarfındaki tecrübelerle tezahür etmiştir.

Bankanın kredi vazifesi yalnız fabrikalar idare etmesinden müteessir olmakla kalmayıp yeni fabrikaların tesisine sermayesile iştirak etmesi dahi kredi faaliyetini fevkalâde takyit eylemiştir. Filhakika sınaî müesseseler tesisine iştirak etmek bankayı bu müesseselerin mukadderatına ve husule gelecek kâr ve zarar ihtimallerine kuvvetle bağladığından bidayeten yaptığı iştiraklerin temini selâmeti için daima bu iştirak nisbetlerini tezyit etmek veya sair masarife girişmek zaruretinin doğurmuştur.

Esasen Sanayi ve maadin bankası kendiliğinden yeni bir işe girişmemiştir. Alâkadar bulunduğu 21 muhtelif teşebbüsten dördü bidayeti teessüsündenberi kendi idaresinde bulunan fabrikalar olup mütebakisi ile olan münasebeti on yedisi bankanın teessüsünden evvel ve biri de sonra olmak üzere Hükümetçe takarrür etmiş olan iştirakler veya ikrazlardır. Bu on yedi teşebbüse yatırılan iştirak miktarı (1,173,693) liraya ve yapılan ikrazat ise (4,838,427) liraya baliğ olmuştur.

Esasen bankaların diğer memleketlerde dahi sınaî ve ticarî işlerde bilvasıta ve bağladığı serma-

yeleri tehlikeye düşürmeyecek derecede emin hadler dahilinde müessir olmakla iktifa ile bu hadleri tecavüz etmemesi kabul edilmiş bir usul olup banka müesseseleri haddinden fazla sermaye bağladığı işleri kurtarmak için bu işleri bizzat idareye kalkışmışsa bankaçılığı namına mühim fedakârlıklar ve tehlikelerle karşılaşmıştır. Buna nazaran bankaların doğrudan doğruya sınaî ve ticarî işlere girişmesi bankacılık evsafı ile hiç bir suretle kabili telif olmadığından fabrika tesisi ve fabrika işletmesi vazifeleriyle sanayi kredisi işini yekdiğerinden tamamen ayırmağa ve Sanayi ve maadin bankasının ilgasile fabrikalar için ayrıca bir kanunu mahsusla tesbit edilecek yeni bir idare usulü vazına ve munhasırau sanayi kredisi işleriyle meşgul olmak üzere dahi yeni bir sanayi kredi bankası tesisine zaruret görülmuştur.

Alelümüm sanayi sahasının en büyük ihtiyacı sanayiın hususiyetlerine göre icap eden muhtelif kredilerdir. Bu krediler millî inkişafa hakikî ve müessir bir hizmet yapabilmek için ancak umumî ve muayyen esaslar dahilinde temin edilmek icap eder. Bunun içindir ki yeni bankanın şahsî itibar üzerine ikrazlarda veya teşebbüsün getireceği mühim kâr ihtimallerine istinaden iştiraklerde bulunması ve nihayet tesisat üzerine bir seneden fazla rehin kredisi vermesi, asıl vazifesini müteessir etmemek maksadile, menolunmuştur. Bunlardan birincisi yani münferit ikrazat şekli esasen ticarî mahiyette olduğundan bu günkü acil ihtiyaçlara tekabül etmek üzere teessüs eden bir sanayi kredi bankasının mevzuu haricinde kalır.

İkinci şekil ise bankanın kendi ihtisası haricinde tehlikelere girmesini mucip olacağından resmî sermayeli bankaların bu tarzda iştiraklerde bulunması esas itibarile doğru değildir. Memleketimizde bu nevi işlerle iştigal eden ve kezalik tesisat üzerine uzun krediler veren diğer bankalar mevcuttur.

Sanayiimizin kredi ihtiyacı tesisat ve işletmeğe taallük etmek üzere iki nevi olup tesis masrafları da bina ve makina kısımlarına ayrılır.

Memleketimize 1930 senesinde yalnız sanayie mahsus olarak takriben sekiz buçuk milyon liralık makina ithal edildiğine nazaran müteşebbislerimizin makina tedariki için muhtaç oldukları kredi mühim bir mikyastadır. Hususile memleketimizdeki faiz nisbetleriyle haricteki faiz hadleri mukayese edilirse bu makinaların haricîten bir kaç senelik taksitlerle ve nisbeten mutedil faizlerle temin edilmesinin peşin para ile tedarikine nisbetle çok daha faydeli olduğu tezahur eder. Filhakika dahil ve haricteki faizlerin farkı % 6 olarak kabul olunsa bir senelik makina ithalâtı esmanı dörtte biri peşin ve mütebakisi üç taksitte ödendiği takdirde faiz kazancı üçüncü seneden itibaren senevi (760 000) liraya balığ olur. Bu mühim farkı millî iktisat lehine kazanabilmek için harice yapılacak makina esmanı tediyeatının garanti edilmesi kâfi olur ki bu maksatla Sanayi kredi bankası vezaifi meyanında makina ve sanayi malzemesi kredisi namı altında yeni bir kredi şekli ihdas olunmuştur.

Sanayi kredi bankası müteşebbislere bu şekilde itibar vermekle onları peşin tediyeat için yüksek faizli para bulmak külfetinden kurtardığı gibi ellerindeki teşebbüs sermayesinin mühim bir kısmını işletmede kullanmağa imkân bahşeder.

Makina ve malzeme kredisinin karşılığı esas itibarile, kanunun ikinci maddesinde zikredildiği veçhile, banka sermayesine ilâve olunacak makina ve malzeme gümrük resimleridir. Bu karşılık varedat, makina ve malzeme kredisinin her türlü muhtemel tediyeatını kapatabilecek yekûnu buluncuya kadar sanayi kredi bankasının kasasında bu krediyi tesise kâfi bir (makina kredisi başlangıç sermayesi) bulunması lâzımdır. Bu başlangıç sermayesi kısmen veya tamamen Devlet tarafından banka namına açılacak bir itibar şeklinde de kabili temindir.

Bu kredi mukabili yapılacak muamelât şeraitine tevfikân cereyan ettiği yani sanayi müteşebbisleri makina taksitlerini muntazaman ödediği takdirde, banka kasasındaki karşılıktan veya Devlet itibarından hiç bir paranın tediyeatı lâzımgelmeyecektir. Bunu temin için sanayi kredi bankası makina ve malzeme kredisi verirken müteşebbislerden İktisat vekâletince tasdikli fennî, hesabî ve iktisadî bir tesisat projesi talep eylemek ve müteşebbisin tediyeat kabiliyetini tetkik ile mümkün olan teminata bağlamak, getirilecek makinaların esmanının altında birini peşinen tahsil etmek ve bu makina ve malzemeyi taksitleri tamamen ödeneinceye kadar birinci ipoteği altında bulundurmak gibi tedbirler olacaktır.

Bütün bu teminatla beraber banka makina kredisi işlerinde her sene için muhtemel bir zarar

(riziko) miktarı tahmin edecek ve bu zararın haddi asgariye inmesi için icap eden tedbirleri alacaktır ki bunlardan en mühimmi banka emrinde bir makina piyasası vücade getirilmesidir. Bu suretle banka gerek makina kredisi verdiği teşebbüslerin ademi muvaffakiyetle neticelenmesinden naşi ipotek dolayısıyla, kendi üzerinde kalacak olan makina ve malzemenin ve gerek memleketin muhtelif köşelerinde resmî ve hususî ellerde muattal kalan bilûmum makina ve sanayi malzemesinin mevcudunu, evsafını, kıymetlerini tesbit edecek bunları hariçten makina celbi için kendisine müracaat edecek olanlara ve dahildeki sair müşterilere münasip fiatla arzedecektir.

Sanayi kredi bankasının ikinci mühim vazifesi sanayi işletme kredileridir. Bu krediler kanun metninde sarahaten ifade edildiği veçhile muayyen umumî esaslar dahilinde ölçülür.

Devlet ve imtiyazlı şirket fabrikaları ile un fabrikaları hariç olmak üzere sanayiimizin senevi imalât kıymeti elli - altmış milyon lira kadardır. Bu kıymette memleket şeraitine nazaran muhtelif nisbetlerde masarifi umumiye, işçilik, mevadî iptidaiye ve malzeme ve saire mündemiç olup bu muhtelif masrafların yüksekliğinde amil olan esbap tetkik edilerek bu masarifi haddi asgariye tenzil edecek tedbirlerin kısmen bu kanunla ve kısmen diğer teşviki sanayie ait kanunlarla temini düşünülmüştür.

Sanayi müesseselerinin cari kredi ihtiyacı bilhassa işletme mevadını ve işçi yevmiyelerini temin için olmakla memleketimizin asgarî kredi ihtiyacını umum imalâtın yüzde onu yani beş altı milyon lira olarak tahmin edebiliriz. Bu gün bu kredi yardımından mahrum olan sanayi, faaliyetini muntazaman idame ettiremediğinden bir çok zararlara ve müşkülâta maruz kalmaktadır. Bu zararlar, dolayısıyla millî iktisadımıza aksettiği için sanayiimize, muhtaç olduğu bu kredinin en seri çarelerle temini lâzımgelmektedir. Bu kredinin en esaslı membaları bankanın likit sermayesile, makina ve malzeme kredisinden her sene artacak mebalîğ ve 13 üncü maddenin (B) fıkrası mucibince Devlet fabrikalarından banka sermayesine ilâve olunacak satış bedelleri ve kârlar ve diğer banka muamelâtından mütevellit faiz, komisyon ve sair kârlardan teşekkül edecek sermaye neması ve 15 inci madde mucibince çıkarılacak obligasyonlar hasılatı ve nihayet bankadaki muhtelif mevduattır.

Bankanın likit sermayesinde Türkiye sanayi ve maadin bankasının tasfiyesi ve fabrikaların tefriki neticesinde kalacak mebalîğden maada Hükûmetçe bankaya verilecek sermayeler ve nihayet Türk sanayi erbabının hususî iştirak hisseleri dahildir. Hususî iştirak hisseleri kanunun 9 uncu maddesi mucibince hesabı carilerde aslî kredi miktarının teşekkülünde başlıca âmil olduğundan sanayi erbabının bankadan alabilecekleri kredi vüsatinin tayin hususunda haizi ehemmiyettir. Bunun için dir ki sanayi müesseselerinin bankaya iştirak hakları muayyen şeraitle takyit ve bu şerait millî müesseselerimizi terakki ve inkişafa teşvik edecek şekiller dahilinde tesbit olunmuştur. Yine 9 uncu maddede aslî kredi miktarının teşekkülünde âmil olmak üzere zikredilen tasarruf baliğleri bankaya sanayi erbabı tarafından muayyen bir müddet için yatırılması mecburî bir mevduat mahiyetindedir. Bu nevi mevduat hem sanayi erbabını malî tasarrufa ve bu suretle mütevali işletme ihtiyaçlarına karşı ihtiyatlı bulunmağa alıştırmaya ve hem de 9 uncu maddede mezkûr itibarî kredi dolayısıyla müesseselere daha fazla kredi yardımı teminine hizmet eder.

İşbu tasarruf ancak kazanan müesseselerin kazançlarının cüzî bir nisbetinde tevzi olunacağı için sanayimizin bunu memnuniyetle karşılayacağına şüphe yoktur. Esasen her seneye ait tasarrufun beş sene sonra obligasyon şeklinde sahiplerine iadesi temin edilmiştir.

Esasen sermayesizlik yüzünden stok işliyemiyen fabrikalarımızın ecnebi mamulâtı ile rekabet edemelerine âmil olan mühim sebeplerden birisi de memleketimizde yapılan münakasa ve ihalelerde mevzu bahis mamulâta icap eden kredi himayesinin temin edilmemesidir. Bu vaziyetin ıslahı için sair suretle de müeyyedeler vazî düşünülmekte olup bu meyanda Hükûmet, belediye ve mahallî idarelerle mülhak bütçeye malik müessesat ve imtiyazlı şirketlere millî fabrikalara yapılan sipariş bedellerinin teşviki sanayi tadilatı mucibince hiç olmazsa mevadî iptidaiye tedarikini temin edecek mebalîğ tekabül etmek üzere şartname ve mukavelenamelerine ithali lâzımgelen miktarların akreditif olarak siparişi alan müesseseler lehine sanayi kredi bankasına yatırılması esas vazolunmuştur ki banka bu akreditiflere istinaden ve kendi mesuliyeti tahtında sipariş alan müesseselere kredi açabilecektir.

Sanayiimizin maliyetini başlıca ağırlaştırıran esbap meyanında mevadî iptidaiye ve işletme malze-

mesinin müsait şeraitle tedarik edilmemesi bilhassa şayanı kayittir. Müesseselerimiz bu hususta da hariçteki rakipleri derecesinde teşhiz edebilmek için muhtelif tedbirler alınması mevzu bahis olup bunlardan münferit mübayaatı ve münferit ihtiyaçları iktisadî şekillerde tanzime hâdim olan teşkilât sanayi kredi bankasını alâkadar eder. Mevadrı iptidaiye tedarik kooperatifleri ve müşterek menfaatlı malzeme ve yedek levazımı mağaza ve depoları bu cümleden olduğundan bunların da diğer smâî ıslâhat noktai nazarımdan haizi ehemmiyet olan müşterek menfaatlı sanayi tesisatı meyanında bankadan ikraz suretile yardım görmeleri esası kabul edilmiştir. Bundan başka banka gerek bu müşterek menfaatlı teşkilâtın ve gerek diğer sanayi müesseselerinin mevadrı iptidaiye taleplerini toplamak suretile bunların bir elden tedarikine tavassut edebilir.

Bankanın vezaifi meyanına ithal edilmiş olan prim muamelâtı 1927 teşviki sanayi kanununun yeni tadilâtı ile tesbit edilecek olduğundan banka kanununda ayrıca tafsiline lüzum görülmemiştir.

Sanayi kredi bankasının tarzı idaresi sanayi ve maadin bankası kanunundaki esaslara muvafık olarak tanzim olunmuştur. Ancak İktisat vekâletinin murakabe vazifesinin teshili ve bu vekâletle banka arasında daha sıkı bir temas temini maksadile sanayi umum müdürünün idare meclisinin tabii azası arasında bulunması münasip görülmüştür. Diğer cihetten daimî murakabe vazifesinin bihakkın icrası için kuvvetli bir murakabe heyeti teşkiline lüzum görülerek bu heyet yeni teşviki sanayi tadilâtı mucibince bankaya terettüp eden muamelâtı da yakinen kontrol etmek üzere mütehasıs bir baş murakibe tefrik edilmiştir.

Husûsî iştirak hisselerine hem banka idare meclisinde hem de heyeti umumiyede hususî sermayenin Devlet sermayesine olan nisbeti fevkinde bir temsil hakkı verilmiş ve bu suretle bankanın sanayiin umumî ihtiyaçlarına hakkile hizmet edebilmesi esbabı takviye edilmiştir.

Sanayi kredi bankası heyeti umumiyesinde alâkadar vekâletlerin mümessillerinin Sanayi ve maadin bankası heyeti umumiyesinde olduğu gibi yalnız istişarî vaziyette kalmıyarak bilfiil rey sahibi olmaları muvafık görülmüştür.

Türkiye sanayi ve maadin bankasının bu kanunun meriyete vazını müteakip başlanılacak olan tasfiyesi üç ay zarfında ikmal edileceğinden ve yeni kredi bankasının da bu tasfiyenin hitamından sonra üç ay zarfında makina ve malzeme kredisini tanzim ederek bunun için lâzımgelen hazırlıkları bitirmiş olacağı tahmin edildiğinden 1927 tarihli teşviki sanayi kanununun (9) uncu maddesi hükümlerinin bu kanunun neşri tarihinden evvel muafiyetname almış olan müesseseler için altı ay müddetle mhafazası münasip görülmüştür.

Türkiye sanayi ve maadin bankasının ilga ve tasfiyesi neticesinde mezkûr bankadan ayrılacak olan fabrikaların sureti idaresi hakkında bu kanunla birlikte mevkii tatbika geçebilmek üzere ayrıca bir kanun lâyihasının takdimi derdesttir.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar No. 42
Esas No. 1/282

27 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye sanayi kredi bankası teşkili hakkında olup İktisat vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 21 - III - 1932 tarihli iktimamında Yüksek Meclise arzı takarrür eden ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi İktisat vekili Mustafa Şeref Beyefendinin huzur ile tetkik ve müzakere edildi :

Smâî müesseselerimizin kredi ihtiyaçlarını temine yarınacak ve bu maksada hadim cüzütamları meydana getirecek ve yalnız kredi işleriyle iştigal edecek malî bir müessesenin teşkiline ve daha doğrusu mevcut Sanayi ve Maadin bankasının bu hale ifrağına matuf olan bu kanun lâyihası encümeni-

mizce esas itibarile muvafık görülmüş ve ancak aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla bazı maddelerinde tadilat icrası zarureti hâsıl olmuştur.

Birinci maddedeki değişiklik şahsiyeti hükmiyeyi haiz tabirinden sonra zait görülen başlı başına temsil olunmak cümlesinin tayyından ve itibarî olması lâzımgelen sermaye miktarının bu vasıf altında ifade edilmiş olmasından ibarettir.

İkinci maddedeki tashihat ise resim yerine vergi denmesinden ibarettir.

Yapılan kefalet veya tavassuta mukabil ipotek edilecek olan makina ve levazımdan dolayı bankanın sermayesinin emniyetini temin zmnında dördüncü maddeye bir hüküm konmasını münasip gören encümenimiz buna göre beşinci maddede tadilat yapmış ve faizin senevi olduğunun tasrihini lüzumlu görmüştür.

Yedinci maddedeki değişiklik, işe yarayacak olan ve kendisinden hiç bir istifade memul bulunmayan hurda ve eski sistem makinalar için de masraf yapılması mecburiyetinin kaldırılmasından ve tamir edilen makinaların satışından alınacak olan komisyon miktarının yüzde dörtten yüzde ikiye indirilmesi lüzumundan ileri gelmektedir.

Sekizinci ve dokuzuncu maddeler ise berayi tavzih tadil edilmişlerdir.

On üçüncü maddede yalnız cümle tashihi yapılmıştır.

On dördüncü maddede zikredilen tasarruf hasılatını temin için vazolunan nisbet miktarı fazla görüldüğünden bu nisbetin indirlmesine ve diğer bankaların tevdiata mukabil vermekte oldukları faiz miktarına göre pek az olduğu muhakkak bulunan obligasyon faizlerinin tezyidine ve müddetlerin ise tenkisine karar veren encümenimiz bu maddenin hükümlerini ona göre tesbit etmiştir.

Bankanın 15 inci maddede zikredilen ikinci nevi obligasyonlarına mahsus bir talimatname yapılabacağına dair bir hükmün ilâvesi vebu maddede zikrolunan kanunun tavzihi zmnında tadilat icrası zarurî görülmüştür.

Bankanın lüzumunda aktedeceği istikrazdan dolayı fazla takyit edilmemesi lüzumuna mebni 16 ncı maddenin tadili münasip görülmüştür.

17 nei maddedeki değişiklik ise nisbeti az görülen iştirak hissesinin tezyidinden ve bu nisbetin hini hacette çoğaltılması için Hükûmete verilen salâhiyetten ve bir de ihtisasa karşı olan ihtiyacat dolayısıyla bunu teminen vazolunan hükümden ileri gelmektedir.

Türkiye Sanayi kredi bankasının merkezinin İstanbula da teessüs etmesi ihtimaline ve bu takdirde her daim merkezi Hükûmette bulunması zarurî olan Sanayi umum müdürünün meclisi idarelere iştirakinin müşkül bulunmasına mebni mezkûr umum müdürlüğün tabii azalıktan hariç tutulmasını tensip eden encümenimiz bunu teminen 19 uncu maddeyi değiştirmiş ve müntehap olmayan azaların memuriyet müddetlerinin de üç seneden ibaret olduğunu tasrih için bu maddeye bir hüküm ilâvesini muvafık görmüştür.

Başmurakıbin İktisat vekâletinden tayin edilmiş olduğuna nazaran vekâleti müşarileyha tarafından ayrıca bir ikinci murakıbin daha tayinini lüzumsuz gören encümenimiz murakıpler adedinin azaltılması ve başmurakıplik vasıflarındaki takyidatın tahfifi zmnında 20 nei maddede tadilat icra edilmiştir.

21 inci maddedeki değişiklik Sanayi kredi bankasının açacağı şubelerin İktisat vekâleti emrile olmasının kifayeti dolayısıyla yapılan tadilâttan ibarettir.

Gümrük ve inhisarlar vekâletinin bu kanun ile olan alâkası yalnız ikinci maddedeki gümrük resminin istifasma ait muamelâttan ibaret olduğu eihetle bankanın umumî idare heyetinde bu vekâletinin temsil edilmesinin lüzumlu olmadığına karar veren encümenimiz 22 nei maddenin hükümlerini ona göre değiştirmiştir.

Alelâde ve fevkalâde ihtiyat akçalarının tefrik suretlerinin banka nizamnamesinde münderiç olması tabii bulunduğundan bu hükmü ihtiva eden 23 üncü maddenin tayyı tensip edilmiştir.

23 üncü maddenin yukarıda arzolunan tayyı sebeble aynen kabul edilmiş olan 24, 25, 26, 27 ve 28 inci maddelerde de rakam tashihatı yapılmış ve 28 inci madde olarak tesbit olunan 29 uncu madde ise yalnız kelime tashihi görmüştür.

Sanayi ve maadin bankasının tasfiye müddetini gösteren ve 29 uncu madde olarak kabul edilen

30 uncu maddedeki tadilat ise lüzumunda bu müddetin aynı miktar temdit edilebileceği salâhiyetinin verilmesinden ibarettir.

31 inci maddede yazılı olan kanuna ait lâyihamın bu lâyiha ile birlikte encümenimizce intaç edilmiş olmasına mebni bu madde hükmüne ihtiyaç kalmadığına karar veren encümenimiz bunun yerine kanunun meriyet tarihine ait hükmün yazılmasını tensip eylemiştir.

Tadili arz edilen bu maddelerden gayri olanları ise aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile bütçe encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınmıştır.

İktisat E. Rs.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza	Aza
İzmir	Mardin	Afyon Karahisar	Bursa	Trabzon	Maraş	Aksaray
<i>M. Rahmi</i>	<i>Ali Rıza</i>		<i>Dr. R. Ferit</i>	<i>Daniş</i>	<i>Nuri</i>	<i>Yaşar</i>
Aza	Aza	Aza	Aza			
Ankara	Aydın	Samsun	İstanbul			
<i>Eşref</i>	<i>Fuat</i>	<i>Emin</i>	<i>A. Hamdi</i>			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 190

Esas No. 1/282

4 - VII - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Sanayi kredi bankası teşkili hakkında İktisat vekâleti tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 21 - III - 1932 tarihli iktisamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ile esbabı mucibesinin takdim edildiğine dair Başvekâletin 22 - III - 1932 tarih ve 6/691 numaralı tezkeresi ile İktisat encümeninin lâyiha üzerinde icra eylediği tadilat ve esbabı mucibesi encümenimize havale buyurulduğundan İktisat vekili Beyin huzurunda mütalea ve tetkik olundu:

Esbabı mucibeye ve Vekil Beyden alınan izahata nazaran makina ve sanayi inşaatı malzemesi üzerine krediler açmak, makina piyasası ile iştigal etmek, sanayi işletme kredilerini açmak, millî sanayi mevaddı iptidaiye tedarikine tavassut etmek vesaire gibi memleketimizde alelümum sınaî teessüs ve faaliyetlere malî muzaheretini temin maksadıyla teessüs edeceği anlaşılın Sanayi kredi bankası hakkındaki lâyiha'yı encümenimiz teknik encümeninin mütaleasına dahi istinaden heyeti umumiyesi itibarıyla kabul eylemiştir.

Maddelerin tetkikinde bazıları esasa ve kısmı küllisi de teferruata ait olmak üzere bazı tadilatın icrasında lüzum ve fayda görülmüştür. Bu tadilatı hulâsatan arz ediyoruz:

Türkiye Sanayi ve Maadin bankasını tamamen tasfiye edip yeni şekle göre tekrar bir tesis yapmak bir çok masarifi, tazminat ve ikramiye gibi bir takım fedakârlıkları intaç edeceği için encümenimiz mahzurlu görmüş ve mevcut bankayı yeni şekle kalp ve ifrağ etmeği daha muvafık telâkki ederek birinci maddeyi ona göre tadil etmiştir.

Bundan başka halen mevcut ihtiyaç nazarı dikkate alınarak on milyon liralık sermayenin bu ihtiyaçtan çok fazla bulunduğu neticesine varılmış ve Heyeti Umumiye kararıyla bir misli kadar tezyit edilebilmek salâhiyetiyle bu sermayenin şimdilik beş milyon lira olarak tesbit edilmesi muvafık bulunmuştur.

İkinci madde ile teklif edilen makinaya müteallik gümrük muafiyetlerinin ilgası mukabilinde bunlardan alınacak gümrük resminin bankanın sermayesini teşkil etmek üzere gümrük idaresi tarafından emanet hesabına alınarak derhal bankaya teslim edilmesi şekli ve bunun gibi sınaî teşekküllerin muhammen kazanç vergilerinin % 30 zu nisbetindeki mecburi tasarruflarının Maliye tahsil şubeleri tarafından tahsil edilerek doğrudan doğruya bankaya teslim edilmesi hakkında Hükümet teklifinin 14 üncü maddesinde mevcut olan hükümler bu nevi işlerde Devletçe müteamel olan usullerle

kabili telif görülmemiş ve her iki membadan yapılacak tahsilâtın varidat bütçesinde bunun için açılacak bir nazım hesaba kaydedilmesi ve bankaya yapılacak teydiyatın da Maliye vekâleti bütçesinde açılacak faslı mahsusuna tahsisat kaydedilmesi Devlet muamelâtı hesabiyesinin bir merkezde tecemmü eylemesi gerek istatistik ve gerek murakabe umumiye noktai nazarından faydalı görülmekle beraber şekil itibarile dahi malî sistemimize uygun telâkki edilmiştir. Bu itibarla lâyhada mevcut olan hükümler bu noktai nazara göre tadil edilmiştir.

Sanayi kredi bankasının muhtelif sanayi müesseselerinin tedarik etmek istediği mevaddı iptidaiyenin toplu bir surette celp ve tevziine komusyonculuk şeklinde tavassut edebilmesine dair Hükümet teklifinin 11 inci maddesinde mevcut olan hüküm bankaya komusyonculuk hususunda çok geniş bir salâhiyeti ifade eylediği için tavassutlarda bulunmak hususunu esasen bu kanunla tahdit edilmemiş olan banka muamelâtı cümlesinden addederek encümenimiz, vukuu melhuz büyük zararlar dolayısıyla bu işe icabı halinde, alelûmum muamelâtı gibi bankayı idare edenlerin mutlak mesuliyeti altında, girişilmesi cihetini tercih eylemiş ve maddeyi tayyetmiştir.

Yeniden tanzim ve sanayi ofisi ile Sanayi kredibankasının müşterek teknik ve malî murakabe ve muzaheretı altında tevsi edilecek ve veçhelendirilecek olan sınaî siyaset ve faaliyetimizin gerek program ve gerek tatbikat itibarile tamamen mütebariz ve mütebellir bir hale gelinceye kadar bu faaliyetin Devletin kayıtlardan azade olarak tam bir nezaret ve murakabesi altında bulunmasına lüzum bulunduğu kanaatindeyiz. Bu itibarla bu faaliyetin idare ve murakabesinde Devletin kullanacağı iki vasıttan birini teşkil edecek olan bu bankaya şimdilik hususî iştirakleri kabul eylemek memleketin yüksek menfaatlerinin âmîr bulunduğu iktisadî tevazünün zararına olabilmesi ihtimallerini varit kılacaktır.

Bu itibarla encümenimiz bankada hususî iştiraklerin bulunmasında imkân ile gayrikabili telif bir cihet görmemekle beraber yukarıda arzylediğimiz veçhile bunun zamanının henüz hulûl eylemediğine kani olmuş ve zamanının hulûlünde tekrar derpiş edilmek üzere şimdilik hususî iştiraklerin bulunmamasını kabul eylemiştir.

Bu noktai nazardan Hükümet teklifindeki 12 nei maddenin son (E) fıkrası, 17 ve 18 inci maddeler tayyedilmiştir.

19 uncu madde ile derpiş edilen meclisi idarenin şeklinde teklif eylediğimiz muaddel metinde görüleceği veçhile bazı tadilât yapılmıştır. Encümenimiz Sanayi ofisi umum müdürünü bu banka meclisi idaresinin tabii azasından telâkki eylemek lüzumunu görmüş ve banka umum müdürile birlikte bu iki tabii azadan başka intihap ve tayin olunacak üç aza ile birlikte beş kişilik bir meclisi idaresi maslahatın icabına uygun ve maksadın teminine kâfi görmüştür. İşin nezaketi muvacehesinde tayin ve intihap olunacak azanın evsafını dahi sarahatle tesbit etmeği faydalı mülâhaza etmiştir.

25 inci madde ile teklif edilen 15 sene müddet âti senelere sari olmak üzere vergi mevzuu üzerinde Devletin hukukunu tahdit edecek bir mahiyette görülerek kabul edilmemiş ve matuf bulunduğu mühim maksat ve hizmetleri daima nazarı dikkatte bulundurarak Devletin her vesile ve imkân ile bankaya karşı azamî himaye ve sahabeti esirgemeyeceği tabii bulunduğu düşünülerek bu madde tayyolunmuştur.

Diğer maddeler teferrüata ve bazan şekle ait olarak yapılmış bulunan tadilât hakkında lüzum görüldüğü takdirde şifahen maruzatta bulunmak üzere tadilen hazırladığımız bu lâyhayı Umumi heyetin yüksek tasvibine arzederiz.

Reis	Reis vekili	M. M.	Kâtip			
Gümüşane	Konya	Konya	Tokat	Aksaray	Afyon Karahisar	Elâziz
H. Fehmi	K. Hüsnü	K. Zaim	Süreyya	A. Süreyya	Ali	H. Tahsin
Erzurum	Çorum		Isparta	Kayseri	Sivas	Manisa
Aziz	Mustafa		Mükerrem	A. Hilmi	M. Remzi	M. Turgut

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Türkiye sanayi kredi bankası teşkili hakkında
kanun lâyihası*

Fasıl : 1

Bankanın tesis maksadı ve vezaiifi

MADDE 1 — Türkiye Sanayi kredi bankası Devlet müesseselerine mahsus haklar ve imtiyazlardan müstefit, hükmî şahsiyeti ve başlı başına temsil olunmak hakkını haiz 10,000,000 lira sermayeli bir malî müessese olup bileümle muamelâtında hukuku hususiye ahkâmına tâbidir. Banka sermayesi heyeti umuniye kararile yüzde elli nisbetinde tezyit olunabilir.

Bu banka aşağıdaki işlerle iştilgal eder :

A) Makina ve sanayi inşaatı malzemesi üzerine kredi ve makina piyasası,

B) Sanayi işletme kredileri,

C) Sanayi gayrimenkulleri ve müesses makinalar üzerine rehin muamelâtı,

Ç) Sanayi müesseselerininin 14 üncü maddede bahsolunduğu veçhile yapacakları tasarruflara ait obligasyonlar ihraçı,

D) Millî sanayiinin mevadî iptidaiye tedarikine tavassut,

E) Müesses veya tesis edilecek her türlü teşvikî sanayi primleri muamelâtına tavassut,

F) Hirfet sahasında ve küçük mikyastaki sanayi müesseseleri arasında kredi ihtiyacını tanzim ve teshil maksadile kanunu mahsusuna tevfiakan kurulacak mütekabil itibar müesseseleri, küçük sanayi kooperatiflerine ve mevadî iptidaiye tedarik kooperatifleriyle imalât kooperatiflerine ve kanunu mahsusu mucibince hükmî şahsiyeti haiz müşterek menfaatli mevadî iptidaiye, malzeme, yedek levazım mağaza ve depolarına ve tamirhanelere ikrazatta bulunmak,

G) Millî fabrikalarla müşterileri arasında vukubulacak her türlü akreditif ve itibar muamelâtına tavassut,

H) Maksadı teşekkülüne muvafık olmak üzere her türlü banka muamelesi ve komüsyonculuk yapmak, ezcümle mevadî iptidaiye üzerine avans vermek, mevduat kabul eylemek, tediye ve tahsilâta tavassut etmek ve saire.

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TALİDİ

*Türkiye sanayi kredi bankası teşkili hakkında
kanun lâyihası*

Fasıl : 1

Bankanın tesis maksadı ve vezaiifi

MADDE 1 — Türkiye sanayi kredi bankası Devlet müesseselerine mahsus haklar ve imtiyazlardan müstefit, hükmî şahsiyeti haiz on milyon lira itibarî sermayeli bir malî müessese olup bileümle muamelâtında hukuku hususiye ahkâmına tâbidir. Banka sermayesi Heyeti umuniye kararile yüzde elli nisbetinde tezyit olunabilir.

Bu banka aşağıdaki işlerle iştilgal eder :

A) Makina ve sanayi inşaatı malzemesi üzerine kredi ve makina piyasası,

B) Sanayi işletme kredileri,

C) Sanayi gayrimenkulleri ve müesses makinalar üzerine rehin muamelâtı,

Ç) Sanayi müesseselerininin 14 üncü maddede bahsolunduğu veçhile yapacakları tasarruflara ait obligasyonlar ihraçı,

D) Millî sanayiinin mevadî iptidaiye tedarikine tavassut,

E) Müesses veya tesis edilecek her türlü teşvikî sanayi primleri muamelâtına tavassut,

F) Hirfet sahasında ve küçük mikyastaki sanayi müesseseleri arasında kredi ihtiyacını tanzim ve teshil maksadile kanunu mahsusuna tevfiakan kurulacak mütekabil itibar müesseseleri, küçük sanayi kooperatiflerine ve mevadî iptidaiye tedarik kooperatifleriyle imalât kooperatiflerine ve kanunu mahsusu mucibince hükmî şahsiyeti haiz müşterek menfaatli mevadî iptidaiye, malzeme, yedek levazım mağaza ve depolarına ve tamirhanelere ikrazatta bulunmak,

G) Millî fabrikalarla müşterileri arasında vukubulacak her türlü akreditif ve itibar muamelâtına tavassut,

H) Maksadı teşekkülüne muvafık olmak üzere her türlü banka muamelesi ve komüsyonculuk yapmak, ezcümle mevadî iptidaiye üzerine avans vermek, mevduat kabul eylemek, tediye ve tahsilâta tavassut etmek ve saire.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Türkiye Sanayi kredi bankası teşkili hakkında
kanun lâyihası*

Fasıl: I

Bankanın maksadı tesisi ve vazifeleri

MADDE 1 — 19 nisan 1341 tarih ve 633 numaralı kanunla tesis edilen (Türkiye Sanayi ve maadin bankası) işbu kanunla muayyen vezaif ve muamelâtı ifa eylemek üzere (Türkiye Sanayi kredi bankası) na kalbedilmiştir. Bu banka Devlet sermayesile teşekkül eden milli kredi müesseselerine mahsus haklar ve imtiyazlardan müstefit, hükmi şahsiyeti haiz ve 5 000 000 lira itibarî sermayeli bir malî müessese olup bilcümle muamelâtında bu kanunve hukuku hususiye ahkâmına tâbidir. Banka sermayesi Hükûmetin teklifi ve heyeti umumiye kararı ile bir misli kadar tezyit oluna bilir.

Bu banka aşağıdaki işlerle iştigal eder:

A - Makina üzerine ve memleket dahilinde muadili bulunmayan sanayi inşaatı malzemesi üzerine kredi açmak ve makina piyasasile iştigal etmek,

B - Sanayi işletme kredileri açmak,

C - Sanayi gayrimenkulleri üzerine ledelicap ciro muamelesi için Emlâk bankasile bilitilâf ve müesses makinalar üzerine resen rehin muamelâtı yapmak,

D - Sanayi müesseselerinin 13 üncü maddede tayin olunan şekilde yapacakları tasarruflara ait obligasyonlar ihraç etmek,

E - Millî sanayiın mevaddı iptidaiye tedarikine tavassut etmek,

F - Müesses veya tesis edilecek her türlü teşvikî sanayi primleri muamelâtına tavassut etmek,

G - Hirfet sahasında ve küçük mikyastaki sanayi müesseseleri arasında kredi ihtiyacını tanzim ve teshil maksadile kanunu mahsusuna tevfiakan kurulacak mütekabil itibar müesseselerine, küçük sanayi kooperatiflerine ve mevaddı iptidaiye tedarik kooperatifleri ile imalât kooperatiflerine ve kanunu mahsusu mucibince hükmi şahsiyeti haiz müşterek menfaatli mevaddı iptidaiye, malzeme, yedek levazım mağaza ve depolarına ve tamirhanelere ikrazatta bulunmak,

H - Millî fabrikalarla müşterileri arasında vukubulacak her türlü akreditif ve itibar muamelâtına tavassut etmek,

Fasıl : II

Makina ve malzeme kredisi

MADDE 2 — Sanayi müesseselerile müstemilâ-tının tesis, inşa ve tevsilerine muktazi her nevi inşa-
aat malzemesile bu müesseseler için lüzumlu olan her nevi makina ve aletler ve bunların yedek ve teedit parçaları ve bu müesseselere ait olarak vücu-
de getirilecek nakliye, tahmil ve tahliye ve kuvvei muharrike istihsal ve nakil tesisatına muktazi bil-
cümle malzeme ve vesaiti muharrike ve müteharrike için 1055 numaralı ve 1927 tarihli teşviki sanayi ka-
nununun 9 uncu maddesinde mevzu olan gümrük muafiyeti ilga edilerek (makina ve inşa-
aat malzemesi kredisi) ikame olunmuştur.

İktisat vekâletince gümrük tarife pozisyonları ayrıca bir liste ile tesbt ve İera Veklleri Heyetince tasdik edilecek olan alelûmum makina, alât, edevat, yedek ve teedit ve inşa-
aat malzemesinin ve bu tarife pozisyonları haricinde kalıp sanayi müesseseleri ve sanayi kooperatifleri için tesis ve tevsi projelerine muvafık olarak celbedildiği, ve müşterek menfaatli malzeme ve yedek levazım depo ve mağazaları için bu depo ve mağazaların kanunu mahsusuna muvafık olduğu İktisat vekâletince tasdik oluna-
cak bileümle makina, alât, edevat ve inşa-
aat malzemesinin ve yedek ve teedit parçaların ithali esnasında tediye edilecek gümrük resimleri gümrük idareleri tarafından emaneten tahsil edilip derhal sanayi kredi bankası emrine tevdi ve banka sermayesine ilâve olunur.

Bu maddede yazılı makina, alât, edevat ve inşa-
aat malzemesile yedek ve teedit parçaları, sanayi müesseseleri ve sanayi kooperatifleri ve sanayi kredi bankası ve müşterek menfaatli malzeme, yedek ve teedit levazım depo ve mağazaları tarafından celbedilmek şartile gümrükten imrarı esnasında muamele resmine tâbi değildir.

Fasıl : 2

Makina ve malzeme kredisi

MADDE 2 — Sanayi müesseselerile müstemilâ-tının tesis, inşa ve tevsilerine muktazi her nevi inşa-
aat malzemesile bu müesseseler için lüzumlu olan her nevi makina ve aletler ve bunların yedek ve teedit parçaları ve bu müesseselere ait olarak vücu-
de getirilecek nakliye, tahmil ve tahliye ve kuvvei muharrike istihsal ve nakli tesisatına muktazi bil-
cümle malzeme ve vesaiti muharrike ve müteharri-
ke için 1055 numaralı ve 1927 tarihli teşviki sanayi kanununun 9 uncu maddesinde mevzu olan gümrük muafiyeti ilga edilerek yerine (makina ve inşa-
aat malzemesi kredisi) ikame olunmuştur.

Bunların gümrük tarife pozisyonları İktisat vekâletince ayrıca bir liste ile tesbit ve İera Vekille-
ri Heyetince tasdik edilir. Bunlarla bu tarife pozis-
yonları haricinde kalıpta sanayi müesseseleri ve sanayi kooperatifleri için tesis ve tevsi projelerine muvafık olarak celbedildiği, ve müşterek menfaatli malzeme ve yedek levazım depo ve mağazaları için bu depo ve mağazaların kanunu mahsusuna muvafık olduğu İktisat vekâletince tasdik olunacak bileümle makina, alât, edevat ve inşa-
aat malzemesinin ve yedek ve teedit parçaların ithali esnasında tediye edilecek gümrük resimleri gümrük idareleri tarafından emaneten tahsil edilip derhal Sanayi bankası emrine tevdi ve banka sermayesine ilâve olunur. Bu maddede yazılı makina, alât, edevat ve inşa-
aat malzemesile yedek ve teedit parçaları, sanayi müesseseleri ve sanayi kooperatifleri ve Sanayi kredi bankası ve müşterek menfaatli malzeme, yedek ve teedit levazım depo ve mağazaları tarafından celbedilmek şartile gümrükten imrarı esnasında muamele vergisine tâbi değildir.

İ - Yukarıdaki fıkralarda sayılan işlere müteallik ve onlarla münasebettar olmak üzere her türlü banka muamelesi ve komusyoneculuk yapmak, ezümle mevaddı iptidaiye üzerine avans vermek, mevduat kabul eylemek, tediyat ve tahsilâta tavassut etmek ve saire.

Fasl: II

Makina ve malzeme kredisi

MADDE 2. — Sanayi müesseselerile müstemilâtinin tesis, inşa ve tevsilerine muktazi her nevi inşaat malzemesile bu müesseseler için lüzumlu olan her nevi makina ve aletler ve bunların yedek ve teedit parçaları ve bu müesseselere ait olarak vücade getirilecek nakliye, tahmil ve tahliye ve kuvvei muharrike istihsal ve nakil tesisatına muktazi bileümle malzeme ve vesaiti muharrike ve müteharrike için 28 mayıs 1927 tarih ve 1055 numaralı teşviki sanayi kanununun 9 uncu maddesinde mevzu olan gümrük muafiyeti ilga edilerek yerine (makina ve inşaat malzemesi kredisi) ikame olunmuştur.

Gümrük tarife pozisyonları İera Vekilleri Heyetince ayrıca bir cetvel ile tesbit ve her sene muvazenei umumiye kanununa raptedilmek üzere Büyük Millet Meclisine takdim olunacak alelûmum makina, alât, edevat ve yedek, teedit ve inşaat malzemesile ve bu tarife pozisyonları haricinde kalıp ta sanayi müesseseleri ve sanayi kooperatifleri için tesis ve tevsî projelerine muvafık olarak celbedildiği ve müşterek menfaatli malzeme ve yedek levazım depo ve mağazaları için celbedilip bu depo ve mağazaların kanunu mahsusuna muvafık olduğu İktisat vekâletince tasdik edilecek bileümle, makina, alât, edevat ve inşaat malzemesinin ve yedek ve teedit parçalarının ithali esnasında teediye edilecek gümrük resimleri gümrük idareleri tarafından tahsil olunur.

Bu maddede yazılı makina alât edevat ve inşaat malzemesile yedek ve teedit parçaları 21 temmuz 1931 tarih ve 1860 numaralı muamele vergisi kanununun 5 inci maddesinin B fıkrasına göre ve yalnız % 4 nisbetinde olmak üzere hesap olunacak muamele vergisine tâbi tutulur ve bu vergi dahi gümrük resmile birlikte gümrük idareleri tarafından tahsil olunur.

Bu suretle tahsil edilecek resim ve vergilerin hâsılı varîdat bütçesinin nazım hesapları meyânında Sanayi kredi bankası namına açılacak bir

MADDE 3 — Sanayi kredi bankası hariçten sanayi makinaları, aletleri ve aksamı, nakliye levazımı ve inşaat malzemesi celp etmek isteyen fabrikatörlere ve kooperatiflere ve kanunu mahsusu mucibince hükmi şahsiyeti haiz ve müşterek menfaatli mevaddı iptidaiye, malzeme ve yedek levazım mağaza ve depolarına ve tamirhanelere, bu makina ve levazım esmanının muhtelif taksitlerinin ödenmesine kefalet veya bu eşyanın doğrudan doğruya celbine tavassut eder. Ancak böyle bir kefalete veya tavassuta girişebilmek için makina ve levazım esmanının en aşağı yüzde yirmisi müteşebbisler tarafından peşinen tediye edilmek şarttır. Bu suretle bankanın kefaletile satın alınmış olan makina ve levazımın harice ödenecek taksitleri bankanın tavassutu ile tediye edilir.

MADDE 4 — Üçüncü madde mucibince sanayi kredi bankasının kefaleti veyahut doğrudan doğruya bankanın tavassut ile mubayaa edilen makina ve levazım esmanı sahipleri tarafından tamamen tediye edilinceye kadar bankanın birinci derecede ipoteği altındadır.

MADDE 5 — İşbu kefalet ve makina celbi mü-nasebetile bankanın müteşebbislerden istiyeyeği faiz kendisinin levazım ve makina satan müesseselere ödiyeceği faiz miktarından ancak yüzde dört fazla olabilir.

Fasıl : III

Makina piyasası

MADDE 6 — Devlet ve hususî veya mülhak bütçe ile idare olunan müesseseler elinde muattal kalmış bulunan makina ve levazım Türkiye sanayi kredi bankasına devrolunur.

MADDE 7 — Türkiye sanayi kredi bankası muhtelif suretlerle eline geçmiş bulunan makina ve sanayi levazımı ile sahiplerinin müracaatı üzerine sair hususî ellerde muattal kalmış bulunan makina

MADDE 3 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Üçüncü madde mucibince Sanayi kredi bankasının kefaleti veyahut doğrudan doğruya bankanın tavassutu ile mubayaa edilen makina ve levazım esmanı sahipleri tarafından tamamen tediye edilinceye kadar bankanın birinci derecede ipoteği altındadır. Bu ipotek müddeti her halin icabına göre mütehasısları tarafından tesbit olunur.

MADDE 5 — İşbu kefalet ve makina celbi mü-nasebetile bankanın müteşebbislerinden istiyeyeği faiz kendisinin levazım ve makina satan müesseselere ödiyeceği faiz miktarından ancak senevî yüzde dört fazla olabilir.

Fasıl : 3

Makina piyasası

MADDE 6 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7 — Türkiye Sanayi kredi bankası muhtelif suretlerle eline geçmiş bulunan ve tamirleriyle kendilerinden istifade olunabileceğine kanaat hâsıl olan makina ve sanayi levazımı ile sahipleri-

hesabı mahsusa irat ve bundan bankaya yapılacak tediye ta Maliye vekâleti bütçesinde açılacak numarasız bir fasla hini tediyede masraf kaydolunur. İşbu tahsilâtın bankaya teslimi üç aydan fazla teahhur edemez.

MADDE 3 — Sanayi kredi bankası, memleket haricinden sanayi makinaları, aletleri ve aksamı, nakliye levazımı ve inşaat malzemesi celbetmek isteyen fabrikatörlere ve kooperatiflere ve kanunî mahsusu mucibince hükmi şahsiyeti haiz ve müşterek menfaatli mevaddı iptidaiye, malzeme ve yedek levazım mağaza ve depolarına ve tamirhanelere, bu makina ve levazım esmanının muhtelif taksitlerinin ödenmesine kefalet veya bu eşyanın doğrudan doğruya celbine tavassut eder. Ancak böyle bir kefalet veya tavassuta girişebilmek için makina ve levazım esmanının en aşağı % 20 si müteşebbisler tarafından peşin olarak tediye edilmek şarttır. Bu suretle bankanın kefaletile satın alınmış olan makina ve levazımın harice ödenecek taksitleri bankanın tavassutu ile tediye olunur.

MADDE 4 — Üçüncü madde mucibince Türkiye Sanayi kredi bankasının kefaleti ile veyahut doğrudan doğruya bankanın tavassutü ile mubayaa edilen makina ve levazım esmanı sahipleri tarafından tamamen tediye edilinceye kadar bankanın birinci derecede ipotegi altındadır.

MADDE 5 — İşbu kefalet ve makina celbi münasebetile bankanın müteşebbislerden istiyeeği senevi faiz, kendisinin makina ve levazım satan müesseselere vereceği senevi faiz miktarından azami % 4 ten fazla olamaz.

Fasıl : III

Makina piyasası

MADDE 6 — Umumî, mülhak veya hususî bütçelerle idare olunan müesseseler elinde muattal kalmış olan veya kendi işleri için elverişli bulunmayan makina ve levazım, talip olduğu takdirde, tarafeynin muvafakatile tayin olunacak bir bedelle Türkiye Sanayi kredi bankasına devrolunabilir.

MADDE 7 — Türkiye Sanayi kredi bankası muhtelif suretlerle eline geçmiş bulunan ve tamir ile istifade edilebilecek bir hale gelmesi mümkün olan makina ve sanayi levazımı ile hususî ellerde

ve levazımın, mevcudiyet ve evsafını tesbit ve icabında bunları muayyen piyasa merkezlerinde cem ve lüzumunda sanayi müesseselerinin veya bankanın yardımile tesis edilecek tamirhanelerde tamir ettirir.

Banka bu makina ve levazımı fırsat buldukça en müsait şartlarla satışa arzedecek ve bankanın merkez ve mülhakattaki şube ve müesseselerine müracaat edenlere bu makina ve levazımın mevcudiyet, evsaf ve satış şartlarını havi listeleri ve icabında makinaları göstermeğe mecbur olacaktır.

Banka kendisine ait olmıyan makinaların satışı üzerinden, satış masarifinden başka, yüzde dört komisyon hesap eder.

Fasıl : IV

Sanayi işletme kredileri

MADDE 8 — Sanayi işletme kredileri ve hesabı carileri yalnız sanayi müesseselerine açılır, ve aslı, teminatlı ve itibarî olmak üzere üç nevidir.

Aslı kredi, sanayi müesseselerinin on dördüncü maddede yazılı tasarruf baliğleriyle iştirak hisseleri yekûnu üzerinden tesbit olunur.

Ancak on beşinci madde mucibince mukabilinde obligasyon verilmiş olan tasarruf miktarları bu nevi krediye esas tutulmuş ise bunlara ait obligasyonların evvelemerde bankaya yatırılmış olması meşruttur.

Teminatlı kredi; bir seneyi tecavüz etmemk üzere kısa vadeli ipotekler veya sair katî teminat mukabili olarak idare meclisi kararile açılabilir.

İtibarî kredi, sanayi müesseselerinin banka ile olan muamelelerindeki selâmet ve kendi işlerindeki emniyet ve inkişaf tarzlarına ve İktisat vekâletince yapılacak tesis ve işletme kontrollerinin neticelerine göre takdir olunur. İtibarî kredinin banka sermayesinin müsaadesine göre azamî yekûnu ve müesseselerin vaziyetlerine nazaran asgarî vasatî ve azamî emsal dereceleri her sene heyeti umumiyeye tarafından tayin olunur. Her müessesenin hesabı cari haddi, teminatlı krediden maada, aslı kredinin o müessesenin idare meclisi kararı dairesinde istihkak kesbettiği itibarî kredi emsal derecesine darbedilmesinden çıkan yekûndur.

İtibarî kredi emsalleri banka murakabe heyetinin vizesine tâbidir. Murakabe heyetile idare meclisi arasında ihtilâf vukuunda iki taraftan birinin veya alâkadarm müracaatı üzerine İktisat vekâ-

nin müracaatı üzerine sair hususî ellerde muattal kalmış bulunan makina ve levazımın, mevcudiyet ve evsafını tesbit ve icabında bunları muayyen piyasa merkezlerinde cem ve lüzumunda sanayi müesseselerinin veya bankanın yardımile tesis edilecek tamirhanelerde tamir ettirebilir.

Banka bu makina levazımını fırsat buldukça en müsait şartlarla satışa arzedecek ve bankanın merkez ve mülhakattaki şube ve müesseselerine müracaat edenlere bu makina ve levazımın mevcudiyet, evsaf ve satış şartlarını havi listeleri ve icabında makinaları göstermeğe mecbur olacaktır. Banka kendisine ait olmıyan makinaların satışı üzerinden bütün masarifinden başka yüzde iki komisyon hesap eder.

Fasıl : 4

Sanayi işletme kredileri

MADDE 8 — Sanayi işletme kredileri ve hesabı carileri yalnız sanayi müesseselerine açılır ve aslı, teminatlı, ve itibarî olmak üzere üç nevi ayrılır.

Aslı kredi, sanayi müesseselerinin 14 üncü maddede yazılı tasarruf baliğleriyle iştirak hisseleri yekûnu üzerinden tesbit olunur.

Ancak 15 inci madde mucibince mukabilinde obligasyon verilmiş olan tasarruf miktarları bu nevi krediye esas tutulmuş ise bunlara ait obligasyonların evvel emirde bankaya yatırılmış olması meşruttur.

Teminatlı kredi, bir seneyi tecavüz etmemk üzere kısa vadeli ipotekler veya sair katî teminat mukabili olarak idare meclisi kararile açılabilir.

İtibarî kredi, sanayi müesseselerinin banka ile olan muamelelerindeki selâmet ve kendi işlerindeki emniyet ve inkişaf tarzlarına ve İktisat vekâletince yapılacak tesis ve işletme kontrollerinin neticelerine göre takdir olunur. İtibarî kredinin banka sermayesinin müsaadesine göre azamî yekûnu ve müesseselerin vaziyetlerine nazaran asgarî, vasatî ve azamî emsal dereceleri her sene Heyeti umumiyeye tarafından tayin olunur. Her müessesenin hesabı cari haddi, teminatlı krediden maada, aslı kredinin o müessesenin banka idare meclisi kararı dairesinde istihkak kesbettiği itibarî kredi emsal derecesine darbedilmesinden çıkan yekûndur.

Umumî heyetçe tayin edilen kredi emsallerinin idare meclisince tatbiki banka murakabe heyetinin vizesine tâbidir. Murakabe heyetile idare meclisi

muattal kalmış bulunan makina ve levazımın mevcudiyet ve evsafını tesbit ve icabında bunları muayyen piyasa merkezlerinde cem ve lüzumunda sanayi müesseselerinin veya bankanın yardımı ile tesis edilecek tamirhanelerde tamir ettirebilir.

Banka bu makina ve levazımı fırsat buldukça en müsait şeraitle satışa arzedecek ve merkez ve mülhakattaki şube ve müesseselerine müracaat edenlere bu makina ve levazımın mevcudiyet, evsaf ve satış şeraitini havi listeleri ve icabında makinaları göstermeğe mecbur olacaktır.

Banka kendisine ait olmıyan makinaların satışından bütünü masraflarından başka % 4 e kadar komisyon hesap eder.

Fasıl: IV

Sanayi işletme kredileri

MADDE 8 — Sanayi işletme kredileri ve hesabı carileri yalnız sanayi müesseselerine açılır; ve aslî, teminatlı ve itibarî olmak üzere üç neve ayrılır.

Aslî kredi, sanayi müesseselerinin 13 üncü maddede yazılı tasarruf baliğleri yekûnu üzerinden tesbit olunur.

Ancak 14 üncü madde mucibince mukabilinde obligasyon verilmiş olan tasarruf miktarları bu nevi krediye esas tutulmuş ise bunlara ait obligasyonların evveleminde bankaya yatırılmış olması şarttır.

Teminatlı kredi, bir seneyi tecavüz etmemek üzere kısa vadeli ipotekler veya sair katî teminat mukabili olarak idare meclisi kararile açılabilir.

İtibarî kredi, sanayi müesseselerinin banka ile olan muamelelerindeki dürüstü ve kendi işlerindeki emniyet ve inkişafa ve İktisat vekâletince yapılacak tesis ve işletme kontrolları neticelerine göre takdir olunur. İtibarî kredinin banka sermayesinin müsaadesine göre azamî yekûnu ve müesseselerin vaziyetlerine nazaran asgarî ve azamî emsal dereceleri her sene heyeti umumiye tarafından tayin olunur. Her müessesenin hesabı cari haddi, teminatlı kredi ile aslî kredinin o müessesenin lâyük olduğu ve banka müdürünün mesuliyeti altında takdir edilecek itibarî kredi emsalile hâsılı zarfı mecmuudur.

Umumî heyetçe tayin edilen kredi emsallerinin her müesseseye tatbiki banka murakabe heyetinin vizesine tâbidir.

leti keyfiyeti tetkik ve halleder. Vekâletin verdiği kararlar katî olup aleyhinde itirazen müracaat caiz değildir.

MADDE 9 — Sanayi kredi bankasının sanayi işletme kredilerinden alacağı faiz ve komisyon miktarı yüzde dokuzu tecavüz edemez.

MADDE 10 — Sanayi kredi bankası sanayi gayri menkulleri ve müesses makinalar üzerine, dördüncü maddede yazılı makina ve levazım kredisi ipotegi hariç olmak üzere, resen ancak bir seneyi tecavüz etmemek üzere kısa vadeli ipotek yapabilir.

Uzun vadeli ipotekler için bu nevi ipotek yapan bankalar nezdinde tavassutta bulunabilir.

MADDE 11 — Sanayi kredi bankası muhtelif sanayi müesseselerinin tedarik etmek istediği mevadî iptidaiyenin toplu bir surette celp ve tevziine komisyonculuk şeklinde tavassut etmeğe ve bu maksatla gümrük dahilî ve gümrük haricî depolar ve umumî mağazalar tesis veya isticarına, varanlar tanzim ve ihracına ve bu hususata müteferri gümrük muamelâtını ifaya salâhiyettardır.

Fasıl : V

Bankanın sermayesi, mevduatı, hesapları ve hususî iştirak hisseleri

MADDE 12 — Türkiye sanayi kredi bankasının sermayesi şu suretle teşekkül eder :

A) Bu kanunun tatbikî tarihine kadar Türkiye sanayi ve maadin bankası tarafından işletilen fabrikaların tefriki ve mezkûr bankanın sanayi kredi bankasına kalbi neticesinde fabrikalara ait işletme sermayeleri ayrıldıktan sonra geriye kalacak likit sermaye ve bu fabrikalar haricinde bankanın tasarrufunda bulunan menkul ve gayrimenkul mallar,

B) Bu kanunun tatbikînden evvel Sanayi ve maadin bankasının idaresinde bulunan fabrikalardan satılanların bedellerinden ve işletilenlerin kârlarından her sene İera Vekilleri Heyetince banka için tefriki münasip görülecek miktarlar ve bunlardan başka kanunu mahsusuna tevfiikan kurulmuş fabrikalardan maada Devlet elinde bulunan veya ileride Devlet teşebbüsile vücade getirilecek fabrikaların icabında satıldığı takdirde bedellerinden veyahut

arasında ihtilâf vukuunda iki taraftan birinin veya alâkadarın müracaatı üzerine İktisat vekâleti keyfiyeti tetkik ve halleder. Vekâletin verdiği kararlar katî olup aleyhinde itirazen müracaat caiz değildir.

MADDE 9 — Sanayi kredi bankasının sanayi işletme kredilerinden alacağı senevî faiz ve komisyon mecmuu yüzde dokuzu tecavüz edemez.

MADDE 10 — Dördüncü maddede yazılı hükme göre ipotek edilmiş olanlardan maada müesses makinalar ve gayrimenkuller üzerine yapılacak ipotekli ikrazat müddeti bir seneyi tecavüz edemez.

MADDE 11 — Hükûmetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Fasıl : 5

Bankanın sermayesi, mevduatı, hesapları ve hususî iştirak hisseleri,

MADDE 12 — Hükûmetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Murakabe heyeti ile banka idaresi arasında ihtilâf vukuunda iki taraftan birinin veya alâkadarın müracaatı üzerine İktisat vekâleti keyfiyeti tekik ve halleder. Vekâletin verdiği kararlar katî ve nihaidir.

MADDE 9 — Sanayi kredi bankasının sanayi işletme kredilerinden alacağı senevî faiz ve komusyon mecmuu, hilâfına heyeti umumiye kararı bulunmadıkça yüzde dokuzu tecavüz edemez.

MADDE 10 — Dördüncü madde mucibince ipotek edilmiş olanlardan maada müesses makinalar ve gayrimenkuller üzerine yapılacak ipotekli ikrazat müddeti bir seneyi tecavüz edemez.

Fasıl : V

Bankanın sermayesi, mevcudatı ve hesapları

MADDE 11 — Türkiye sanayi kredi bankasının sermayesi şu suretle teşekkül eder:

A - Bu kanunun tatbiki tarihine kadar Türkiye sanayi ve maadin bankası tarafından işletilen fabrikaların tefriki ve mezkûr bankanın Sanayi kredi bankasına kalbi neticesinde fabrikalara ait işletme sermayeleri ayrıldıktan sonra geriye kalacak likit sermaye ve bu fabrikalar haricinde bankanın tasarrufunda bulunan menkul ve gayrimenkul mallar,

B : Bu kanunun tatbikından evvel Sanayi ve maadin bankasının idaresinde bulunan fabrikalardan satılanların bedellerinden ve işletilenlerin kârlarından her sene İcra Vekilleri Heyetine banka için tefriki münasip görülecek miktarlar ve bunlardan başka kanunu mahsusuna tevfikan kurulmuş fabrikalardan maada Devlet yedinde bulunan veya ileride Devlet teşebbüsü ile vü-

işledikçe kârlarından İcra Vekilleri Heyetince banka için tefriki münasip görülecek miktarlar,

C) Bu kanunun ikinci maddesi mucibince Banka namına gümrüklerce emaneten tahsil olunacak makina ve malzeme gümrük resimleri ve bankanın muhtelif suretlerle eline geçen makina ve malzemenin satış esmanı.

Ç) Bankanın birinci maddenin A, B, C, Ç, D, F, G ve H fıkraları mucibince muhtelif muamelât, ikrazat tavassut ve komisyon işlerinden alacağı faiz, komüsyon, ücret ve saire gibi hasılatından nizamname mucibince ayrılacak her nevi masraf, ikramiye ve saire çıktıktan sonra geriye kalacak miktarlar,

D) Devlet tarafından İktisat vekâleti bütçesine sanayi kredi bankası sermayesine ilâve olunmak üzere konulacak tahsisat,

E) Türk sanayi erbabına ait 17 ve 18 inci maddelerde beyan olunan iştirak hisseleri,

Bu maddenin A ilâ D fıkralarındaki sermaye eşkâli sanayi kredi bankasının Devlet hissesini ve E fıkrasında sermaye şekli ise hususî sermayenin iştirak hissesini temsil eder.

MADDE 13 — Türkiye sanayi kredi bankası, muamelâtında idare meclisince tesbit edilen hadler dairesinde aşağıda yazılı paraları da istimal edebilir:

A) İktisat ve Maliye vekâletlerince ayrıca bir talimatname ile sureti tevzi ve tahsili gösterilecek olan tasarruf hasılatı,

B) Muhtelif şekillerde vuku bulacak mevduat,

C) Yerli veya ecnebi diğer malî müesseselerden ve eşhastan yapılacak istikrazlar,

Ç) Sanayi müesseselerinin aldığı siparişlerin tediye karşılığı olarak bankaya yatırılacak akreditifler ve sair teminat.

MADDE 14 — Yukarıki maddenin A fıkrası mucibince yapılacak tasarruf maliye şubeleri tarafından tesis ruhsatını haiz sanayi müesseseleri için her sene tahakkuk ettirilen kazanç vergisinin yarısı nisbetinde hesap ve bu şubeler marifetile emaneten tahsil ve derhal banka emrine tevdi olunur. Bu mebalîğ mukabilinde ilk beş sene için yüzde bir ve bunu müteakip yüzde üç faiz tediye olunmak suretile her beşinci sene nihayetinde talimatnamesinde musarrah eşkâl dairesinde tanzim olunacak kabili tedavül ve hâmiline muharrer obligasyon senetleri ihraç edilecektir. Bu suretle tedavüle çıkarılan se-

MADDE 13 — Türkiye sanayi kredi bankası muamelâtında idare meclisince tesbit edilen hadler dairesinde aşağıda yazılı paraları da istimal edebilir:

A) İktisat ve Maliye vekâletlerince ayrıca bir talimatname ile sureti tahsil ve tevzii gösterilecek olan tasarruf hasılatı,

B) Muhtelif şekillerde vukubulacak mevduat,

C) Yerli veya ecnebi diğer malî müesseselerden ve eşhastan yapılacak istikrazlar,

Ç) Sanayi müesseselerinin aldığı siparişlerin tediye karşılığı olarak bankaya yatırılacak akreditifler ve sair teminat,

MADDE 14 — On üçüncü maddenin (A) fıkrası mucibince yapılacak tasarruf Maliye şubeleri tarafından teşvikî sanayi kanunu hükümlerine dahil olan sanayi müesseseleri için her sene tahakkuk ettirilen kazanç vergisinin yüzde otuzu nisbetinde hesap ve bu şubeler marifetile emaneten tahsil ve derhal banka emrine tevdi olunur. Bu meblâğ mukabilinde ilk üç sene için yüzde iki ve bunu müteakip senelerde yüzde üç faiz tediye olunmak suretile her üç sene nihayetinde talimatnamesinde musarrah eşkâl dairesinde tanzim olunacak kabili tedavül ve hâmiline muharrer ob-

eude getirilecek fabrikaların icabında satıldığı takdirde bedellerinden veyahut işledikçe kârlarından İcra Vekilleri Heyeti kararile banka için tefrik edilecek miktarlar. [Yukarıda beyan olunan kârlardan banka sermayesine ilâve edilecek miktarlar âti sene muvazenei umumiye kanun lâ-yihasıle Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunur].

C - Bu kanunun ikinci maddesi mucibince gümrüklerde tahsil olunacak makina ve malzeme gümrük resimleri ile muamele vergileri hasılları ve muhtelif suretlerle bankaya intikal edecek makina ve malzemenin satış esmanı,

D - Birinci maddenin A, B, C, D, F, G, H ve İ fıkraları mucibince bankanın muhtelif muamelât, ikrazat, tavassut ve komisyon işlerinden alacağı faiz, komisyon, ücret ve saire gibi hasılatından nizamname mucibince ayrılacak her nevi masraf, ikramiye ve saire çıktıktan sonra geriye kalacak miktarlar,

E - Devlet tarafından, Sanayi kredi bankası sermayesine ilâve olunmak üzere İktisat vekâleti bütçesine konacak tahsisat.

MADDE 12 — Türkiye Sanayi kredi bankası, muamelâtında idare meclisince tesbit edilecek hadler dahilinde, aşağıda yazılı paraları da istimal edebilir:

A - İktisat ve Maliye vekâletlerince ayrıca sureti tahsil ve tevzii gösterilecek olan tasarruf hasılatı,

B - Muhtelif şekillerde vaki olacak mevduat,

C - Banka heyeti umumiyesinin muvafakatile yerli veya ecnebi diğer malî müesseselerden ve eş-hastan yapılacak istikrazlar,

D - Sanayi müesseselerinin aldığı siparişlerin tediyeye karşılığı olarak bankaya yaptırılacak akreditifler ve sair teminat.

MADDE 13 — 12 nci maddenin A fıkrası mucibince yapılacak tasarruflar Maliye tahakkuk şubeleri tarafından teşviki sanayi kanunu hükümlerine dahil olan sanayi müesseseleri için her sene tahakkuk miktarı tayin edilecek kazanç vergisi miktarının yüzde otuzu nisbetinde hesap ve tahsil şubeleri marifetile tahsil edilerek ikinci madde mucibince açılacak nazım hesaba kaydolunur. Bu % 30 haddi icabına göre İktisat vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tezyit olunabilir.

Bu mebalîğ mukabilinde ilk üç sene için yüz-

netleri banka bir sene evvel ihbar oluvmak şartile her sene heyeti umumiyece tefrik olunacak ihtiyat akçesinin bu husus için ayrılan kısmı nisbetinde itfaya mecburdur.

MADDE 15 — Türkiye sanayi kredi bankası, kanunu mahsuslarına tevfikan kurulmuş olanlardan maada fabrikalardaki Devlet sermayesinin ayrıca tanzim edilecek kanun mucibince hisse senetleriyle temsil edilen miktarının yüzde altmışını geçmemek ve Devlet hisselerini karşılık tutmak suretile obligasyon çıkarmak salâhiyetini haizdir.

MADDE 16 — Türkiye sanayi kredi bankası varidatını kısmen veya tamamen karşılık gösterecek İktisat vekâletince tasdik edilecek şerait dairesinde dahilden veya hariçten istikraz aktine mezdur. Ve bu suretle yapılacak istikrazlar için lüzum hâsıl olduğu takdirde Maliye vekâleti İcra Vekilleri Heyeti kararile kefalet eder.

MADDE 17 — Sanayi müesseselerinin sahipleri sanayi tesisatı kıymetlerinin yüzde biri nisbetinde sanayi kredi bankasından iştirak hissesi almak hakkını haizdir. Mevzu sermayesi tamamen millî ve müessesesinde müstahdem mütehassıs memur ve amelesi tamamen Türk olan ve bu suretle sanatını tamamen millileştirmeye muvaffak olan ve İktisat vekâletince tesis edilecek işletme kontrolü neticesinde imalâtını tekemmül ettirdiği tebeyyün eden sanayi erbabı bankadan tesisatları kıymetinin yüzde beşine kadar iştirak hissesi alabilirler. Ancak bu iştirak yukarıda zikredilen şerait muhafaza edilmek suretile her sene tesisat kıymetinin yüzde biri ilâve edilmek üzere tedricen artırılır, ve bu şeraitin tahavvülünde fazlası istirdat olunabilir. Makina ve malzeme kredisinden istifade edenlerin bankaya verdikleri fazilerden faiz resûlmalinin yüzde biri bankaya iştirak hissesi olarak kaydolunur. Ve bu iştirak hisseleri yukarıda mezkûr tesisat kıymeti nisbetindeki iştirak hissesine mahsup edilir.

Bundan başka bankanın işletme hesabı carilerile sanayi kooperatiflerine yaptığı ikrazat faizlerinden

ligasyon senetleri ihraç edilecektir. Bu suretle tedavüle çıkarılan senetleri banka bir sene evvel ihbar olmak şartile her sene heyeti umumiyece tefrik olunacak ihtiyat akçasının bu husus için ayrılan kısmı nisbetinde itfaya mecburdur.

MADDE 15 — Türkiye sanayi kredi bankası, kanunu mahsuslarına tevfikan kurulmuş olanlardan maada fabrikalardaki sermayenin Devlet sanayi ofisi kanunu mucibince hisse senetleriyle temsil edilen miktarının yüzde altmışını geçmemek ve Devlet hisselerini karşılık tutmak suretile obligasyon çıkarmak salâhiyetini haizdir. Bu maddede gösterilen obligasyonların tâbi olacakları hükümler İcra Vekilleri Heyeti kararile yapılacak talimatname ile tayin edilir.

MADDE 16 — Türkiye sanayi kredi bankası İktisat vekâletince tasdik edilecek şerait dairesinde dahilden veya hariçten istikraz aktine mezdur. Bu suretle yapılacak istikrazlar için lüzum hâsıl olduğu takdirde İcra Vekilleri Heyeti kararile Maliye vekâleti kefalet eder.

MADDE 17 — Sanayi müesseselerinin sahipleri sanayi tesisatı kıymetlerinin yüzde iki nisbetinde sanayi kredi bankasından iştirak hissesi almak hakkını haizdir. Bu nisbet İcra Vekilleri Heyeti kararile artırılabilir.

Mevzu sermayesi tamamen millî ve müessesesinde müstahdem memur ve amelesi tamamen Türk olan ve bu suretle sanatını tamamen millileştirmeye muvaffak olmuş bulunan ve İktisat vekâletince tesis edilecek işletme kontrolü neticesinde imalâtını tekâmül ettirdiği tebeyyün eden sanayi erbabı bankadan tesisatları kıymetinin yüzde beşine kadar iştirak hissesi alabilirler. Ancak bu iştirak yukarıda zikredilen şerait muhafaza edilmek suretile her sene tesisat kıymetinin yüzde biri ilâve edilmek üzere tedricen yüzde beşe iblâğ olunur ve bu şeraitin tahavvülünde fazlası istirdat olunabilir. Makina ve malzeme kredisinden istifade edenlerin bankaya verdikleri faizlerden faiz resûlmalinin yüzde biri bankaya iştirak hissesi olarak kaydolunur.

Bundan başka bankanın işletme hesabı carile-

de bir ve bunu müteakip seneler için yüzde üç faiz tediye olunmak suretile her üçüncü sene nihayetinde beyannamesinde musarrah eşkâl dairesinde tanzim olunacak kabili tedavül ve hamiline muharrer obligasyon senetleri ihraç edilir. Bu suretle tedavüle çıkarılan senetleri banka bir sene evvel ihbar olunmak şartile her sene heyeti umumiyece tefrik olunacak ihtiyat akçasının bu husus için ayrılan kısmı nisbetinde itfaya mecburdur.

MADDE 14 — Türkiye Sanayi kredi bankası kanunu mahsuslarına tevfikan kurulmuş olanlardan maada fabrikalardaki Devlet sermayesinin Devlet sanayi ofisi kanunu mucibince hisse senetleri ile temsil edilen miktarının yüzde ellisini geçmemek ve Devlet hisselerini karşılık tutmak suretile obligasyon çıkarmak salâhiyetini haizdir.

de faiz resûlmalinin yüzde biri nisbetinde müessese namına iştirak hissesi olarak kaydolunur.

MADDE 18 — Türk tabiiyetinde olmıyan sanayi erbabı bankadan hiç bir suretle iştirak hissesi alamaz.

Müesseselerini elden çıkaranlar tamamen ve eenebi sermayesile iştirak edenler bu iştirak nisbetinde bankaya hissedar olmak hakkını kaybederler. Ve ellerinde bulunan hisselerin, bir sene evvel bankaya ihbar etmek şartile, bedellerini tahsil edebilirler.

Hususî iştirak hisseleri, bankaya olan borç ve hesabı cari kapatılmak ve bilâhare lâakal bir sene için yeniden iştirak hissesi alamamak şartile eshabının talebi üzerine tasfiye olunabilir. Ancak bu tasfiye bir sene evvel ihbar edilmek ve heyeti umumiyece bu husus için tefrik ve tahsis olunan fevkalâde ihtiyat akçesini geçmemek şartile yapılabilir.

Fasıl: VI

Bankanın sureti idaresi, heyeti umumiyesi ve senelik hesapları

MADDE 19 — Türkiye sanayi kredi bankasının umum müdürü İktisat vekâletinin inhası, İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisiümhurun tasdikile tayin olunur.

Bankanın idare meclisi azası iktisat, maliye, banka ve sanayi işlerinde tanınmış kimseler arasından İktisat vekâletinin inhası İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisiümhurun tasdikile azamî beş kişi olmak üzere tayin edilir. İdare meclisi reisi bu aza arasından İktisat vekâletince intihap olunur. Banka umum müdürü ile İktisat vekâleti sanayi umum müdürü idare meclisinin tabii azasındandır. Bankaya İktisat vekâletinin inhası ve Reisiümhurun tasdikile bir umum müdür muavini tayin olunabilir. İktisat vekâleti bankaya ayrıca türk veya eenebi bir umum müdürlük müşaviri tayin etmek salâhiyetini haizdir.

İdare meclisinde reyler müsavi gelirse reisin bulunduğu tarafın reyi muteber olur. Hususî sermayenin iştirak hissesi banka umum sermayesinin yüzde onunu tecavüz ettiği takdirde idare meclisi azalığma zamimeten hususî hisse sahiplerinin iştirak hisseleri nisbetinde tesbit olunan ekseriyeti ârasile intihap edilecek üç kişi arasından bi-

rile sanayi kooperatiflerine yaptığı ikrazat faizlerinden de faiz resûlmalinin yüzde biri nisbetinde müessis namına iştirak hissesi olarak kaydolunur.

MADDE 18 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Fasıl: 6

Bankanın sureti idaresi, heyeti umumiyesi ve senelik hesapları

MADDE 19 — Türkiye sanayi kredi bankasının umum müdürü İktisat vekâletinin inhası, İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisiümhurun tasdikile tayin olunur.

Bankanın idare meclisi azası Maliye, İktisat, banka ve sanayi işlerinde tanınmış olan kimseler arasından İktisat vekâletinin inhası, İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisiümhurun tasdikile azamî beş kişi olmak üzere tayin edilir. İdare meclisi reisi bu aza arasından İktisat vekâletince intihap olunur. Banka umum müdürü idare meclisinin tabii azasındandır.

Bankaya İktisat vekâletinin inhası ve Reisiümhurun tasdikile bir umum müdür muavini tayin olunabilir. İktisat vekâleti bankaya ayrıca Türk veya eenebi bir umum müdürlük müşaviri tayin etmek salâhiyetini haizdir.

İdare meclisinde reyler müsavi gelirse reisin bulunduğu tarafın reyi muteber olur. Hususî sermayenin iştirak hissesi banka umum sermayesinin yüzde onunu tecavüz ettiği takdirde idare meclisi azalığma zamimeten hususî hisse sahiplerinin iştirak hisseleri nisbetinde tesbit olunan ekseriyeti ârasile intihap edilecek üç kişi arasından birisi İktisat ve-

Fasıl : VI

Bankanın sureti idaresi, heyeti umumiyesi ve senelik hesapları

MADDE 15 — Türkiye Sanayi kredi bankasının umum müdürü İktisat vekâletinin inhası, İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reiscümhurun tasdikı ile tayin olunur.

Bankanın idare meclisi, İktisat ve Maliye vekâletlerince iktisadî, sınaî, malî, sahalarda ve banka işlerindeki vukufı ile tanınmış zevat arasından seçilip İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reiscümhurun tasdikile tayin edilecek birer ve banka heyeti umumiyesince aynı evsafı haiz zevat arasından intihap edilecek bir azadan ve banka umum müdürü ile sanayi ofisi umum müdüründen terekküp eder.

İdare meclis reisi heyeti umumiye tarafından intihap olunan bir ve Hükümetçe tayin olunan iki aza meyanından İktisat vekâletince intihap olunur. İdare meclisinde reyler müsavi gelirse reisin bulunduğu tarafın reyi muteber olur.

İdare meclisinin banka heyeti umumiyesince müntahap ve Hükümetçe tayin olunacak azasının müddeti iki senedir. Müddeti hitam bulan azanın tekrar intihap ve tayini caizdir.

Bankaya İktisat vekâletinin inhası ve Reiscümhurun tasdikile bir de umum müdür muavini

risi İktisat vekâletince tefrik ve tayin olunur. Bu iştirak nisbeti yüzde yirmi beşi tecavüz ettiği takdirde idare meclisi azalığına zamimeten iki ve yüzde kırkır geçtiği halde üç aza aynı suretle intihap olunur.

İdare meclisinin müntahap azasının memuriyet müddetleri üç senedir; Bunların yeniden intihapları caizdir.

MADDE 20 — İktisat vekâleti bankanın daimî murakabesini temin eylemek üzere sanayi idaresine merbut bir başmurakıp tayin eder. Başmurakıp yüksek mühendislik tahsili görmüş ve Devlet hizmetlerinde ve tercihan sanayi idaresinde en az beş sene istihdam olunmuş muhtelif sanayi şubelerinin vasıf ve ihtiyaçlarına vâkif zevat arasından intihap olunur.

Bu murakıbın maiyetinde İktisat, Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletleri tarafından tayin olunacak üç ve hususî iştirak hisselerine sahip olan sanayi erbabının heyeti umumiyedeki mümessilleri tarafından intihap olunacak bir murakıp bulunur.

MADDE 21 — Türkiye sanayi kredi bankası Hükümetin müsaadesile icap eden mahallerde şubeler açabilir.

MADDE 22 — Bankanın heyeti umumiyesi Büyük Millet Meclisi Bütçe ve İktisat encümenleri azalarından ve miktarı onu geçmemek üzere İktisat, Maliye, Gümrük ve inhisarlar vekâletlerinden intihap olunacaklar ile aşağıda yazılı şerait dairesinde hususî iştirak eshabı tarafından müntahap azadan tereküp eyleyler.

Hususî iştirak hisseleri sahipleri heyeti umumiyede Meclis ve Hükümet namına iştirak edecek aza adedinin üçte birini geçmemek üzere aralarından intihap edecekleri mümessiller vasıtasile temsil olunurlar. Bu intihap için bin liralık iştirak hissesi bir rey itibar olunur.

Muhtelif iştirak hisselerinin aynı reyde tevhidî caizdir.

MADDE 23 — Alelâde ve fevkalâde ihtiyat akçelerinin ne suretle tefrik edileceği banka nizamnamesile tesbit olunur.

Fasıl : VII

Müteferrik hükümler

MADDE 24 — Türkiye sanayi kredi bankası, hissedar sıfatıyla veya sair suretlerle resmî ve hususî

kâletince tefrik ve tayin olunur. Bu iştirak nisbeti yüzde yirmi beşi tecavüz ettiği takdirde idare meclisi azalığına zamimeten iki ve yüzde kırkır geçtiği halde üç aza aynı surette intihap olunur. İdare meclisi azalarının memuriyet müddetleri üç senedir. Bunların yeniden tayin veya intihapları caizdir.

MADDE 20 — İktisat vekâleti, bankanın daimî murakabesini temin eylemek üzere sanayi idaresine merbut bir başmurakıp tayin eder. Başmurakıp yüksek mühendislik tahsili görmüş ve Devlet hizmetlerinde ve tercihan sanayi idaresinde istihdam olunmuş muhtelif sanayi şubelerinin vasıf ve ihtiyaçlarına vâkif zevat arasından intihap olunur.

Bu murakıbın maiyetinde Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletleri tarafından tayin olunacak iki ve hususî iştirak hisselerine sahip olan sanayi erbabının heyeti umumiyedeki mümessilleri tarafından intihap olunan bir murakıp bulunur.

MADDE 21 — Türkiye Sanayi kredi bankası İktisat vekâletinin müsaadesile icap eden mahallerde şubeler açabilir.

MADDE 22 — Bankanın heyeti umumiyesi Büyük Millet Meclisi Bütçe ve İktisat encümenleri azalarından ve miktarı onu geçmemek üzere İktisat ve Maliye vekâletlerinden intihap olunacaklar ile aşağıda yazılı şerait dairesinde hususî iştirak eshabı tarafından müntahap azadan tereküp eyleyler.

Hususî iştirak hisseleri sahipleri heyeti umumiyede Meclis ve Hükümet namına iştirak edecek aza adedinin üçte birini geçmemek üzere aralarından intihap edecekleri mümessiller vasıtasile temsil olunurlar. Bu intihap için bin liralık iştirak hissesi bir rey itibar olunur. Muhtelif iştirak hisselerinin aynı reyde tevhidî caizdir.

MADDE 23 — Tayyedilmiştir.

Fasıl : 6

Müteferrik hükümler

MADDE 23 — Hükümetin 24 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

tain olunabilir. İktisat vekâleti bankaya ayrıca türk veya eenebi bir umum müdürlük müşaviri tayin etmek salâhiyetini haizdir.

MADDE 16 — Bankaya biri İktisat ve diğeri Maliye vekâleti tarafından olmak üzere iktisat, maliye ve banka işlerinde yüksek salâhiyet ve kabiliyeti haiz zevat arasından müntahap iki murakıp tayin olunur.

Banka heyeti umumiyesi lüzum gördüğü takdirde murakıplerden şifahî izahat alabilir.

MADDE 17 — Türkiye sanayi kredi bankası heyeti umumiyesinin ve İktisat vekâletinin müsaadesile icap eden mahallerde şubeler açılabilir.

MADDE 18 — Bankanın heyeti umumiyesi Büyük Millet Meclisi Bütçe ve İktisat encümenleri azalarından ve miktarı onu geçmemek üzere İktisat ve Maliye vekâletlerinden intihap olunacak azalar ile Devlet sanayi ofisi tarafından gönderilecek bir murahhastan ve sanayi teşekkülleri veya ticaret odalarının heyeti umumiyece tesbit edilecek olanları tarafından müntahap bir murahhastan teşekkül eder.

Fasıl : VII

Müteferrik hükümler

MADDE 19 — Türkiye sanayi kredi bankası, hissedar sıfatıyla veya sair suretlerle resmî ve hu-

teşebbüsât ve tesisata iştirak edemez. Ve bu nevi teşebbüsler için yukarıki maddelerde tesbit olunan kredi muamelâtı haricinde her hangi bir şekilde ikrazatta bulunamaz.

Birinci maddenin F fıkrası hükümleri bu kayıtan müstesnadır.

MADDE 25 — Bu kanunun ikinci maddesinde yazılı makina, alât, edevat ve levazım gümrük resimlerinin sanayi kredi bankasına tahsisi işbu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren on beş sene devam edecektir.

MADDE 26 — Bu kanunun neşri tarihinden evvel 1927 tarihli ve 1055 numaralı teşviki sanayi kanunu mucibince muafiyetname almış ve siparişini yapmış olan sanayi müesseseleri mezkûr tarihten itibaren altı ay zarfında celbedecekleri makina alât ve malzeme ile yedek parçalarının gümrük muafiyetinden istifadeye devam ederler.

MADDE 27 — Türkiye sanayi kredi bankasının dahilî nizamnamesi İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

MADDE 28 — Türkiye sanayi kredi bankasının kadro, blâncı ve heyeti umumiye ruznameleri ve murakıp raporları her sene İktisat vekâleti marifetile banka heyeti umumiyesine tevdi olunur.

MADDE 29 — 633 numaralı ve 13 nisan 1341 tarihli kanunla teşkil edilmiş olan Türkiye sanayi ve maadin bankası işbu kanunla tayin olunan işleri görmek üzere (sanayi kredi bankası) haline kalp ve ıslah olunur ve mezkûr bankanın borçları ve alacakları teşekkül eden sanayi kredi bankasına intikal eder.

MADDE 30 — Sanayi ve Maadin bankasının tasfiye muamelâtı Büyük Millet Meclisi İktisat ve Bütçe encümenlerinden ve İktisat ve Maliye vekâletlerinden intihap olunacak birer azadan mürekkep bir komisyon marifetile ve bu kanunun tatbiki tarihinden itibaren azamî üç ay zarfında icra olunur.

MADDE 31 — Bu kanunun tatbiki ve Sanayi ve

MADDE 24 — Hükûmetin 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25 — Hükûmetin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26 — Hükûmetin 27 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27 — Hükûmetin 28 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28 — 633 numaralı ve 13 nisan 1341 tarihli kanunla teşkil edilmiş olan Türkiye sanayi ve maadin bankası işbu kanunla tayin olunan işleri görmek üzere (Sanayi kredi bankası) haline kalp ve tahvil olunur ve mezkûr bankanın borçları ve alacakları teşekkül eden bu Sanayi kredi bankasına intikal eder.

MADDE 29 — Sanayi ve Maadin bankasının tasfiye muamelâtı Büyük Millet Meclisi İktisat ve Bütçe encümenlerinden ve İktisat ve Maliye vekâletlerinden intihap olunacak birer azadan mürekkep bir komisyon marifetile ve bu kanunun tatbiki tarihinden itibaren üç ay zarfında icra olunur. Lüzumunda bu müddet üç ay daha temdit olunabilir.

MADDE 31 — Tayyedilmiştir.

susî teşebbüsât ve tesisata iştirak edemez ve bu nevi teşebbüsler için yukarıki maddelerde tesbit olunan kredi muamelâtı haricinde, kanunu mahsusla müstesna olanlardan maada her hangi bir şekilde ikrazatta bulunamaz.

Birinci maddenin (G) fıkrası hükümleri bu kayıttan müstesnadır.

MADDE 20 — Türkiye sanayi kredi bankasının dahili nizamnamesi İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

MADDE 21 — Türkiye sanayi kredi bankasının kadro, blânço ve heyeti umumiye ruznameleri ve murakıp raporları her sene İktisat vekâleti vasıtasile takvim senesi nihayetinden itibaren üç ay zarfında Banka heyeti umumiyesine tevdi olunur.

MADDE 22 — 19 nisan 1341 tarih ve 633 numaralı kanunla teşkil edilmiş olan Türkiye sanayi ve Maadin bakanlığının bu kanunda mevcut ahkâm, hudut ve şeraitle mukayyet olmak üzere bileümle hukuk ve vعاibi Türkiye sanayi kredi bankasına intikal eder.

MADDE 23 — 19 nisan 1341 tarih ve 633 numaralı kanunla teşkil edilmiş bulunan Türkiye sanayi ve Maadin bankası bu kanun hükümlerine göre teşkil edilecek Türkiye sanayi kredi bankasına kalbi muamelâtını intaç etmek üzere Maliye ve İktisat vekâletlerinden müntahap iki zatın nezareti altında bir heyet teşkil edilir. Bu kalp muamelesi üç ay zarfında intaç olunur. Bu müddet İktisat vekâletinin muvafakatile bir misli kadar temdit olunabilir ve bu kalp muamelesinin netayici ayrıca bir raporla heyeti umumiyeye bildirilir.

MADDE 24 — Bu kanun, hükümlerinin alâka-

Maadin bankasının tasfiyesi üzerine mezkûr banka ile alâkalı kesilecek olan, Devlet sermayesile tesis edilmiş fabrikaların sureti idaresi ve iştiraklerinin tâbi olacakları hükümler ayrıca bir kanunla tanzim olunacaktır.

MADDE 30 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 32 — Bu kanunun tatbikına İktisat, Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri me-murdur.

MADDE 31 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye, İktisat, Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

21 - III - 1932

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. Refik</i>	<i>Ali Rana</i>	<i>Muhbis</i>

dar eylediği vergi ve resim muafiyetleri üzerinde Devletçe ati için hiç bir taahhüdü tazammun etmez.

MADDE 25 — 28 mayıs 1927 tarih ve 1055 numaralı teşviki sanayi kanununun 9 uncu maddesinin A, C ve D fıkraları hükümlerile 19 nisan 1341 tarih ve 633 numaralı kanun ile bu kanunun 11 inci maddesini muaddil 26 mayıs 1926 tarih ve 853 numaralı kanun mülğadır.

MADDE 26 — Bu kanun neşri tarihinden bir ay sonra muteberdir.

MUVAKKAT MADDE 1 — Bankanın ilk heyeti umumiyesine sanayi teşekkülleri veya ziraat odaları tarafından intihap olunacak murahhas İstanbul Sanayi birliği tarafından intihap olunur.

MUVAKKAT MADDE 2 — Bu kanunun neşri tarihinden evvel 28 mayıs 1927 tarih ve 1055 numaralı teşviki sanayi kanunu mucibince muafiyetname almış ve siparişini yapmış olan sanayi müesseseleri mezkûr tarihten itibaren altı ay zarfında celbedecekleri makina alât ve malzeme ile yedek parçaları gümrük muafiyetinden istifade ederler.

MADDE 27 — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

